

CENTER ZA SLUH IN GOVOR
MARIBOR

RAZVOJ IZVRŠILNIH FUNKCIJ V OTROŠTVU

asist. Ajda Demšar, univ. dipl. psih.

OTROŠTVO

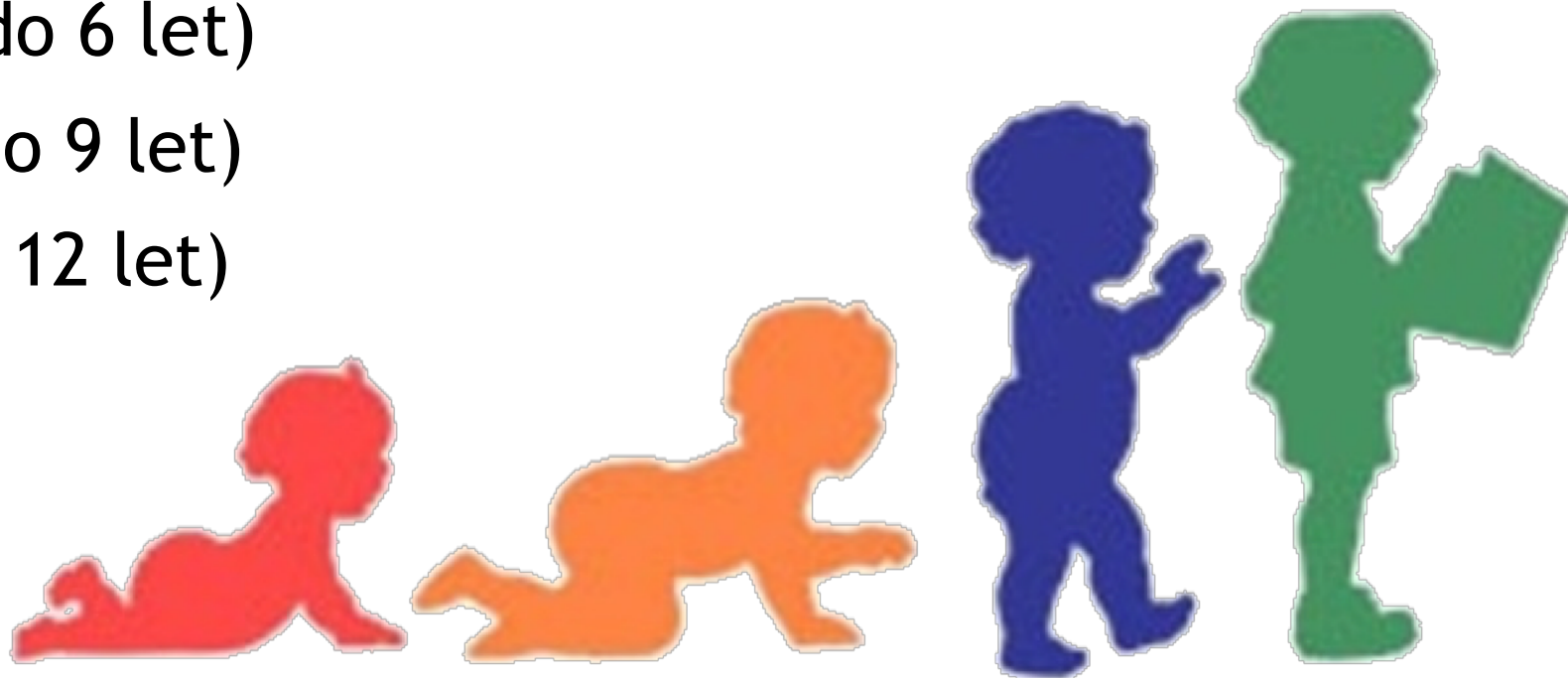

CENTER ZA SLUH IN GOVOR
MARIBOR

OTROŠTVO

- **Razvojno obdobje** v katerem se pri določeni starostni skupini izražajo skupne značilnosti posameznikov.
- zgodnje otroštvo (3 do 6 let)
- srednje otroštvo (6 do 9 let)
- pozno otroštvo (9 do 12 let)

- **Telesni razvoj**
 - rast se umiri
 - razmerje med glavo in trupom je še vedno veliko
 - po 6. letu prvi znaki spolne diferenciacije
- **Govorni razvoj**
 - poveča se otrokov besednjak, izboljša se raba slovnice in sposobnost pripovedovanja

- **Spoznavni razvoj**
 - simbolno mišljenje
 - egocentričnost mišljenja
 - v srednjem otroštvu otrok izvaja preproste računske operacije in razume verjetnost

- **Čustveno-osebnostni razvoj**

- intenzivni čustveni odzivi
- razvoj primernejših čustvenih odzivov v različnih situacijah
- razvoj zavedanja, prepoznavanja in razumevanja lastnih čustev in čustev drugih

- **Socialni razvoj**

- vedno več stikov z vrstniki
- skupinska igra
- razvoj prijateljstva
- vse večji vpliv vrstnikov, npr. na oblačenje, glasbo ...

RAZVOJ MOŽGANOV OD OTROŠTVA DO NAJSTNIŠTVA

- *nosečnost* - nastajanje nevronov
- *otročstvo* - zorenje in rast
- **občutljiva (kritična) obdobja**
- vzgled + prehrana in ljubeča skrb

- izbruhi besa, stiske, kričanja in jeze - nezrelost otroških možganov

(POZOR: število in trajanje izbruhov trme in nasilnega vedenja, samopoškodbeno vedenje ter do predmetov nasilno vedenje)

- razvoj

CENTER ZA SLUH IN GOVOR
MARIBOR

IZVRŠILNE FUNKCIJE

(ang. executive functions)

- *McCloskey, L. A. Perkins in Van Divner (2009) opredeljujejo izvršilne funkcije kot kognitivne kapacitete, ki izvirajo iz frontalnega režnja možganov in ki so odgovorne za posameznikovo zmožnost namenskega, organiziranega, strateškega, v cilj usmerjenega delovanja ter za usmerjanje lastnega delovanja v kontekstu lastnih dojemanj, čustvovanja, misli in dejanj.*
- *Zelazo idr., 1997 opredeljuje izvršilne funkcije kot kognitivne procese, ki vključujejo nadzorovanje vedenja in pripravo posameznika na različne situacije.*
- *Walsh (1978) je izvršilne funkcije opisal kot medsebojno povezan skupek sposobnosti, ki vključuje načrtovanje, reševanje problemov, abstraktno rezoniranje, mentalno prožnost in zmožnost izkoristiti povratno informacijo.*
- *Eslinger (1996) navaja, da procesi izvršilnih funkcij vključujejo metakognitivno znanje o nalogah in strategijah, prožno uporabo strategij, sisteme pozornosti in spomina, ki te procese vodijo (delovni spomin), eksplicitno in implicitno učenje ter samoregulacijske procese (npr. načrtovanje, samousmerjanje)*
- *Anderson (2002) navaja, da izvršilne funkcije niso enoten konstrukt ter da posamezni elementi le-teh kažejo različne razvojne poti, kamor spadajo: kontrola pozornosti, kognitivna prožnost, postavljanje ciljev in procesiranje informacij.*
- *Tuckman (2009) razlaga izvršilne funkcije kot mehanizem, s pomočjo katerega se lahko človek namesto samodejnega, nepremišljenega odziva na nek dražljaj odzove z vedenjem, ki vodi v boljši izid.*
- *M. B. Denckla (2007) navaja, da izraza izvršilne funkcije in disfunkcije (ki se uporabljata v t. i. »medicinskem modelu«) s področij nevropsihiatrije in nevropsihologije opisujeta na področju edukacije in edukacijske psihologije načrtovanje, organizacijo, spretnosti učenja ter spretnosti samousmerjanja in samopreverjanja.*

P. Dawson in Guare (2009) opredeljujeta izvršilne funkcije kot spretnosti, ki nam služijo pri odločanju, katere naloge bomo izvedli ter kako bomo le-to naredili.